

Socialdepartementet
103 33 Stockholm
s.registrator@regeringskansliet.se
s.ru@regeringskansliet.se

Remissvar

Förslag om ändrade regler om direktupphandling

Almega, har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade förslag och vill därför anföra följande.

Sammanfattning

- Almega avstyrker promemorians förslag om att höja gränsen för direktupphandling inom LOU och LUF.
- Almega delar promemorians förslag om att införa en dokumentationsplikt för upphandlingar med värde överstigande 100.000 kronor men att denna bör kompletteras med en skyldighet att annonsera upphandling av samma värde.
- Almega delar promemorians förslag att tröskelvärdet bör utgå ifrån en procentuell andel av tröskelvärdet.
- Almega delar promemorians förslag om en gemensam direktupphandlingsgräns i LOU respektive i LUF.
- Almega delar promemorians förslag om att upphandlande myndigheter skall förpliktigas att anta riktlinjer för hur de genomför upphandlingar. Upphandlingsstödet inom Konkurrensverket bör ta fram rekommendationer.

Promemorian föreslår att gränsen för direktupphandling höjs från 15 procent till 32 procent av tröskelvärdet för kommuner och landsting. Almega avstyrker förslaget om en höjning. Almegas uppfattning är att öppna upphandlingsprocesser och likabehandling av leverantörer främjar företagets möjlighet att kunna konkurrera om offentliga kontrakt på lika villkor. Denna öppenhet och likabehandling riskeras med en högre direktupphandlingsgräns. Utifrån företagets perspektiv kommer fler företag att få svårare att ta del av information om aktuella upphandlingar eller att deras eventuella anbud

likabehandlas. Inte minst mindre företag eller nya företag som saknar kontakter med upphandlande organisationer riskerar att stängas ute.

Om regeringen trots allt avser att ändra på gränsen för direktupphandling bör ett samlat grepp tas kring direktupphandling, överprövning och det faktum att nya upphandlingsdirektiv snart finns på plats som på ett övergripande plan kommer att förändra upphandlingen.

Skall över huvudtaget ändringar genomföras bör dessa anpassas till övriga korrigeringar av regelverket som omfattar den offentliga upphandlingen. För närvarande pågår en av regeringen tillsatt utredning om "ökad effektivitet i upphandlingar i samband med överprövningar". Direktupphandling kan ses som en delvis integrerad del av frågan om effektivitet avseende överprövningar och bör därför behandlas tillsammans med den utredningens slutsatser. Troligen är det så att en höjning av direktupphandlingsgränsen inte är lika intressant om utredningen kan komma fram till konstruktiva förslag kring överprövning.

Dessutom innebär kommande upphandlingsdirektiv flera och större ändringar av upphandlingsreglerna. Det blir möjligt att ställa fler samhällseliga krav, definitioner ändras (A- och B-tjänster), men även större möjligheter till förhandlad upphandling. Omfattande ändringar skapar helt nya förutsättningar för den offentliga marknaden. Även detta bör beaktas innan en ändring av direktupphandlingsgränsen görs.

Transparens i offentlig upphandling minimerar risken för korruption. Enligt internationella bedömare är Sverige ett av de minst korruperade länderna i världen, till stor del beror det på ett tydligt regelverk. Förändringar som öppnar upp för mer direktupphandling med riktade upphandlingar kan leda till ökad korruption. Oavsett om korruptionen ökar eller inte på grund av en högre gräns så är misstanken om att så kommer att ske illa nog och kan leda till ett sänkt förtroende för offentlig sektor. Transparens i upphandlingen innebär också att varje medborgare har en möjlighet att kunna syna annonserade uppdrag och anbudsgivare. Denna demokratiska insyn begränsas ju mer upphandlingsgränsen höjs.

En annan viktig aspekt är att söka efter erfarenheter från andra länder. Till exempel är företagens erfarenheter från Norge att de grundläggande principerna om likabehandling och transparens inte efterlevs vid direktupphandling. Företagen har svårt att kunna

påpeka felaktigheter och få rätt. Det är en utbredd uppfattning att det inte är någon mening med att påpeka felaktigheter. Görs det ger de snarare sämre utfall då man riskerar relationer och därmed andra eller framtida direktupphandlingar. Med höjningen av den norska direktupphandlingsgränsen försvann både klagomålen och insynen.

Upphandlande myndigheters kostnader och tidsåtgång för inköp, minskar möjligtvis något vid en ökad direktupphandlingsgräns, men skillnaden är marginell. Särskilt vid köp av avancerade tjänster eller upphandlingar av större värden är skillnaden begränsad. Myndigheten kommer fortfarande att behöva genomföra behovsanalyser, ta reda på hur marknaden ser ut, genomföra leverantörsutvärderingar och ta fram avtal samt uppföljning av tecknade avtal. Frågan tas upp även i Promemorian men är icke desto mindre viktig att nämna. En annan aspekt är att myndighetens professionella upphandlare troligen inte kommer att genomföra direktupphandlingar, utan att det snarare kommer att genomföras ute i verksamheterna. Vilket i sig kan innebära ökade kostnader eller att upphandlarkompetensen riskeras.

Dokumentationsplikten för upphandlingar över 100 000 kronor kommer att vara bra för kunskapen om offentlig upphandling och för den interna uppföljningen. Det kan vara värdefullt för leverantörer, (inte minst de som är nya på den offentliga marknaden) att kunna ta del av dokumentationen för att se vilka upphandlingar som genomförs, hur de genomförs och till vilka värden. Därför är det nödvändigt att dokumentationen görs offentlig. Men viktigare för leverantörerna är att det sker en annonsering av kommande upphandlingar.

Med vänlig hälsning

Ulf Lindberg
Näringspolitisk chef Almega

Stefan Holm
Näringspolitisk expert Offentlig
marknad och konkurrens